

Un llibre covarxí

Diana Montserrat Ferrer

Com us vaig prometre ací teniu la segona part de la ressenya que vaig fer a la universitat sobre el llibre d'Eugeni Díaz Manteca "Les Coves de Vinromà, una vila del Maestrat històric".

Si seguim parlant d'alguns dels topònims que caracteritzen a la vila de Les Coves, ens trobarem amb una dada molt curiosa, una dada que converteix la "font de Company" amb un escenari digne de nomenament.

Abans

FONT DE COMPANY

I

Ara

I és que, resulta, que el que avui en dia coneixem com la font de Company, una font que es troba a l'entrada del poble venint de Castelló, on antigament les dones anaven a llavar la roba (tradició que encara es manté), fou fa 500 anys escenari de preSsa de possessió del poble pel rei. Quan en 1587 l'Ordre de Montesa s'incorporà a la Corona, progressivament totes les viles

que formaren part de l'Ordre hagueren de demostrar-li l'obediència al rei. I com que en la Font de Company estigueren instal·lades les forques senyorials, senyal del domini i jurisdicció que tenia l'ordre, l'any 1593 es feu ací un acte simbòlic de presa de possessió del poble per part dels representats del Rei. Una volta acabada la cerimònia, les Coves tornava a ser vila administrada pel rei¹.

Si ens fixem en els escrits de diversos autors que parlen sobre Les Coves, poden assabentar-nos de molts aspectes sobre el passat del poble. Pel que sabem avui en dia, són dues les fonts que n'hi ha al poble: la font de Company, abans esmentada i sabem ja de la seua existència al s. XVI i la font de la Vila. Doncs he de dir que fins les dades recopilades per Pascual Madoz en 1845 no es nomena en cap lloc la font de la Vila. Per tant, açò significa que fins aproximadament entrant al segle XIX la font de la Vila no existia? Doncs pel que el lector podrà comprovar al comparar la informació que en dona al seu abast l'autor del llibre, pot caure en la conclusió que la construcció de la font de la Vila es duqué a terme entre 1778 (data en què Bernat Espinalt escriu sobre el poble i no la nomena) i 1834 data on es recopilada la informació de Madoz, on ja apareix la referència de les dues fonts dels afores. Això sí, hem de recalcar que sols es tracta de conjectures, ja que, encara que amb un marge d'error mínim, també es possible que Espinalt no donà les dades correctes sobre Les Coves, fet que m'estranya ja que dona una informació molt rica i que convida a la reflexió en el següent aspecte: Si comparem els distints comentaris que fan alguns dels historiadors a les seues obres, com és el cas de Rafael Martí de Viciano, Joan Gaspar Escolano² amb els de Espinalt³ sobre la vila de Les Coves ens adonarem que tots fan referència a un om que està a l'entrada del poble junt a una font i que té un tronc molt gros, a més a més Espinalt en referir-se a les fonts que hi ha al poble diu: "...una fuente copiosa en la Plaza y fuera de la Villa otra muy caudalosa, que llaman del Alamo negro, que hay tan grande y grueso que tiene quinientos palmos valencianos de circunferencia." (pàg.157). Aquest fet ens fa pensar que la font dita del "Alamo negro" es la mateixa que la font de Company, ja que diu que es troba a l'entrada del poble i com

¹ Aquesta informació la trobarem a les pàg. 146-148

² La informació de Viciano la trobem a la pàg.140 i la de Escolano a la pàg. 150

³ Espinalt, Bernardo. *Atlante Español*, Madrid, 1784-1786. Edició facsímil.